והעיקר לא לפחד כלל

written by מאיר בן שבת | 12.11.2026

"נס חנוכה הוא הנס של ישראל. מעולם לא היה דבר שהכריע את רוחכם ואף כוח רשע לא הכחיד את אמונתכם. זו הסיבה שבגללה העם היהודי ממשיך להאיר לכל האומות". הנשיא דונלד טראמפ בטקס דלקת נרות חנוכה ב-2017.

חשבון הנפש הפומבי שערך השבוע הנשיא טראמפ על הפסד מפלגתו בבחירות האמצע, סיפק לירושלים סיבות נוספות לדאגה, מעבר לאלו שעוררו תוצאות הבחירות עצמן.

בראיון שהעניק לתוכנית "60 דקות" ברשת CBS הוא קשר בין ההפסד בבחירות למלחמה באיראן ולסנטימנט הציבורי השלילי כלפי ישראל. המצביעים, כך אמר, הביעו "סלידה עצומה מישראל".

דבריו המשיכו את הקו שנקט סגנו ג'י.די.ואנס מיד כשנודעו תוצאות הבחירות. יש שמיהרו לראות בהם רמז לשינוי הצפוי מציד הנשיא ביחסו לישראל ולסוגיות האזוריות.

לא צריך להזכיר לאמריקנים שהסרת האיום האיראני איננו אינטרס של ישראל בעיני משטר האייתוללות היא רק "השטן הקטן" ובעצרות ההמוניות של תומכי המשטר הקריאה הנפוצה לצד ה"איחולים" לישראל, היא "מוות לאמריקה".

בוושינגטון יודעים שהסרת מגבלת 2,000 הקילומטרים לטווח הטילים הבליסטיים של איראן, עליה הודיעו בטהראן לפני שבוע, לא מכוונת לישראל.

טראמפ הסביר לא פעם את האינטרס האמריקני בהסרת האיום האיראני ודחה בעצמו את הטענה כי ישראל גררה אותו למלחמה.

אין להניח שפרשנותו של טראמפ להפסד לא תשפיע בכלל על עמדותיו, אך גם לא נכון להסיק מהרטוריקה המיידית שלו ברגעי המשבר על המדיניות המעשית שבה יבחר, לאחר שיתעשת. שיקולים אסטרטגיים ופרגמטיים ישובו לתפוס מקום מרכזי בשוך הסערה. לצדם גם המורשת ההיסטורית שהנשיא ירצה להשאיר אחריו.

בעניין הזה, ניתן לסמוך על האיראנים שלא יתנו לו אפילו רגע אחד של נחת. עוד בטרם הוכרזו התוצאות הרשמיות של הבחירות, מיהר מוחסין רזאי- מזכיר המועצה לביטחון לאומי לנכס אותן לאיראן. הוא כתב: "האומה האיראנית הנחילה לטראמפ תבוסה אסטרטגית בשדה הקרב ובמצר הורמוז ותבוסה פוליטית בוושינגטון" והוסיף: "כל מי שיתעמת עם איראן ישלם את המחיר משדה הקרב ועד לפתח ביתו". בראיית האיראנים, השלב הנוכחי של המשא ומתן אמור להסתיים כשהוא נותן תוקף מלא למסר הזה.

כך, בזמן שהנשיא טראמפ משדר בהתבטאויותיו הפומביות כי אינו מחפש הסלמה וכי "נראה שפעולה צבאית אינה נחוצה", הדוברים האיראניים מוסיפים לדרוך על יוקרתו ומורשתו. "לא רחוק היום שבו טראמפ יבין שבחר בדרך הלא נכונה ושעליו להתנהל כלפינו בכבוד ולהיענות לדרישותינו", אמר שילשום (יום ג') שר החוץ האיראני -עבאס עראקצ'י.

המשטר בטהראן קיבל שעון חדש להתנהלות מול ארה"ב. כל שעליו לעשות כדי לצלוח את 53 הימים שנותרו עד להשבעת הקונגרס החדש והלעומתי לטראמפ, הוא לשחק במשחק שבו הוא מצטיין: מסמוס ומשיכת זמן. במקרה הזה, יש לו את כל התנאים הנידרשים.

כדי שטראמפ יוכל להתגאות, בהסכם אפקטיבי וטוב משל קודמו, יהיה צורך לדון בסוגיות מורכבות. החל מהוצאת כל החומר המועשר מאיראן, פירוק מלא של כל מתקני ההעשרה, סגירת כל קבוצות הנשק והמעבדות התומכות ובעוד עשרות נושאים. הכמות והמורכבות של הסוגיות הללו יבטיחו משא ומתן ארוך ומייגע, רעיונות יצירתיים למכביר ונכלוליות מהסוג המוכר היטב בטהראן, עד שהאמריקנים יתאיישו או שטראמפ לא יהיה רלוונטי, המוקדמת מבין שתי האפשרויות.

בשלב הנוכחי טראמפ אמנם ממשיך להפגין נחישות ולהתעקש על דרישותיו בנושא הגרעין אך בטהראן מגדילים את הפיתוי שבפניו. הם יאפשרו למתווכים להכביר דיונים סביב נוסחאות מתוחכמות שונות שהצד השווה בכולן הוא שמצד אחד הן לא יובילו להפסקת המו"מ ומן הצד השני לא יולידו "הסכם טוב".

התיווך הקטארי והמעורבות הטורקית יסייעו להם בכך. כך גם חילוקי הדעות והמתחים בבית הלבן.

העדיפות העליונה של טהראן תהיה להסיר את הסנקציות החונקות ולהזרים מיליארדים שיצילו את הכלכלה הקורסת. הם ינסו להשיג זאת בתמורה להסכמות על מיצר הורמוז ולהתחייבות להמשיך במשא ומתן, אך ספק אם יתנו לטראמפ את מה שהוא מבקש להשיג בתחום הגרעין.

כאן צריך להזכיר הכרזה לא שגרתית שיצאה באחרונה מטעם מחלקת המדינה בוושינגטון. זו הבטיחה פרס כספי של עד 20 מיליון דולר, לצד אפשרות למקלט מדיני ורילוקיישן, לכל מי שיספק מידע מודיעיני על תוכנית הגרעין האיראנית. בהנחה שלא מדובר במניפולציה מתוחכמת, הודעה זו מעלה תהיות קשות לגבי מידת השליטה המודיעינית של ארה"ב ובעלות בריתה בנושא שנמצא בלב העימות.

אי אפשר שלא לחבר לכך דברים שאמר בנימין נתניהו על כך ש"מוג'תבא שחרר את הנצרה ואיראן מנסה שוב לפתח את פצצות המוות". ועליהם יש להוסיף את הקמפיין הציבורי שמתנהל באיראן בתקופה האחרונה בהובלת משמרות המהפכה, שמטרתו להכשיר תודעתית את הנשק הגרעיני. החשש מפני פריצה איראנית שקטה לגרעין, בחסות אי-הלוחמה והמשא ומתן הנמשכים, איננו מוגזם.

לא צריך להיות מומחה גדול כדי להבין כי כל זמן שהמשטר בטהראן יישאר על כנו, הוא לא יוותר על שאיפותיו. הוא יתעתע במערב, יסתיר, ינקוט טקטיקות שונות וימשוך זמן.

גם בטהראן לא מפחדים מדרך ארוכה. בשונה מטראמפ, כהונתו של המנהיג העליון אינה קצובה בזמן, אין לו קדנציות ואין הוא כפוף לאילוצים פוליטיים.

"התשובה הטובה ביותר לכל הבעיות שיוצרת איראן היא חילופי משטר" אמר הסנאטור המנוח לינדזי גראהם, ידידו הקרוב של הנשיא, לפני כחצי שנה. לא נס ליחו.

"אל תרצה את חברך בשעת כעסו"

הדרג המדיני בירושלים נוהג נכון בהימנעותו מלהתייחס פומבית לטענות כלפי ישראל ומלנקוט צד במחלוקת הפנימית בבית הלבן.

אמנם יש סיבות לדאגה, אך לא צריך להיבהל מהטון המשתלח. טראמפ אינו האויב של ישראל והשיקולים האסטרטגיים שהנחו אותו ביציאה למלחמה עם איראן עומדים בעינם גם כיום. בגישה עניינית וללא התרסה, ישראל צריכה לדבוק בעמדותיה הן ביחס לאיראן והן באשר לעזה ולשאר הזירות.

על ישראל להיות גאה בנחישות שגילתה לעמוד על נפשה, וביכולת שהפגינה להיות שותפה אסטרטגית של ארה"ב בשעה שהשותפות הפוטנציאליות האחרות השפילו קומה. ספק אם אי פעם הושגו תוצאות כה מרשימות לשילוב של מטוס מתוצרת אמריקנית עם טייס ישראלי בגיבוי ובמעטפת של תיאום צבאי ומדיני בין-מדינתי כה הדוק, כפי שנראה במלחמה הזו. כאשר ישקע האבק מעל תוצאות הבחירות, ניתן יהיה לשוב ולהדגיש את צדדיה אלה של המציאות.

פורסם בבשבע, בתאריך 12 בנובמבר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.